

פרשת כי תצא תשס"ו
בענין עמון ומואב

רש"י

(ד) **לא יבא עמוני** - לא ישא ישראלית: (ה) על דבר - על העצה שיעצו אתכם להחטיאכם: **בדרך** - כשהייתם בטירוף: (ז) **לא תדרוש שלומם** - מכלל שנאמר (פסוק יז) עמך ישב בקרבך יכול אף זה כן, תלמוד לומר לא תדרוש שלומם: (ח) **לא תתעב אדומי** - לגמרי ואף על פי שראוי לך לתעבו שיצא בחרב לקראתך: **לא תתעב מצרי** - מכל וכל אף על פי שזרקו זכורכם ליאור. מה טעם, שהיו לכם אכסניא בשעת הדחק. לפיכך - (ט) **בנים אשר יולדו להם דור שלישי** - ושאר האומות מותרין מיד. הא למדת שהמחטיא לאדם קשה לו מן ההורגו, שההורגו הורגו בעולם הזה, והמחטיאו מוציאו מן העולם הזה ומן העולם הבא, לפיכך אדום שקדמם בחרב לא נתעב וכן מצרים שטבעום, ואלו שהחטיאום נתעבו: (טז) **לא תסגיר עבד** - כתרגומו. דבר אחר אפילו עבד כנעני של ישראל שברח מחוצה לארץ ישראל:

דברים פרק כג

(ד) **לא יבא עמוני ומואבי בקהל יקנך גם דור עשירי לא יבא להם בקהל יקנך עד עולם:** (ה) על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרם לקללך: (ו) ולא אבה יקנך אלהיך לשמע אל בלעם ויהפך יקנך אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך יקנך אלהיך: (ז) **לא תדרש שלמם וטבתם כל ימין לעולם:** o (ח) **לא תתעב אדמי כי אחיך הוא** o לא תתעב מצרי כי גר היית בצר: (ט) **בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל יקנך:** o ... (טז) **לא תסגיר עבד אל אדניו אשר ינצל אליך מעם אדניו:** (יז) **עמך ישב בקרבך במקום אשר יבחר באחד שעריך בטוב לו לא תוננו:**

דברים פרק ב

(ט) **ויאמר יקנך אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה כי לא אתן לך מארצו ירשה כי לבני לוט נתתי את ער ירשה:** ... (יז) **וידבר יקנך אלי לאמר:** (יח) **אתה עבר היום את גבול מואב את ער:** (יט) **וקרבת מול בני עמון אל תצרים ואל תתגר בם כי לא אתן מארץ בני עמון לך ירשה כי לבני לוט נתתיה ירשה:** ... (כו) **ואשלח מלאכים ממדבר קדמות אל סיחון מלך חשבון דברי שלום לאמר:** (כז) **אעברה בארצך בדרך בדרך אלך לא אסור ימין ושמאל:** (כח) **אכל בכסף תשברני ואכלתי ומים בכסף תתן לי ושתיתי רק אעברה ברגלי:** (כט) **כאשר עשו לי בני עשו הישבים בשעיר והמואבים הישבים בער עד אשר אעבר את הירדן אל הארץ אשר יקנך אלהינו נתן לנו:**

רמב"ם הלכות מלכים פרק ו הלכה ו

עמון ומואב אין שולחין להם לשלום שנאמר לא תדרוש שלומם וטבתם כל ימך, אמרו חכמים לפי שנאמר וקראת אליה לשלום יכול עמון ומואב כן, תלמוד לומר לא תדרוש שלומם וטבתם, לפי שנאמר עמך ישב בקרבך בטוב לו לא תוננו יכול עמון ומואב כן, תלמוד לומר וטבתם, ואף על פי שאין שואלים בשלומם אם השלימו מעצמם תחלה מקבלין אותן.

כסף משנה

לפי שנאמר עמך ישב וכו'. כתבו הגהות מיימון שנאמר לא תדרוש וכו' כתב רא"ם בד"א בדרישת שלום דאסור אבל תשלומי שלום מותר כגון אם עשו עמך חסד מותר לפקדם לשלום שנאמר וימת מלך בני עמון וימלוך חנון בנו תחתיו ויאמר דוד אעשה חסד עם חנון בן נחש כאשר עשה אביו עמדי חסד וישלח דוד לנחמו עכ"ל. ויש לתמוה על זה שאמר חז"ל במדרש [שלא כהוגן עשה דוד בזה]:

רדב"ז

עמון ומואב וכו'. ספרי פרשת תצא לא תדרוש שלומם מכלל שנאמר בטוב לו לא תוננו יכול אף אלו כן ת"ל וטבתם כל ימך לעולם ולעולמי עולמים ע"כ. וכבר בא סנחריב ובלבל את העולם:

הגהות מיימוניות

כתב רא"ם בד"א בדרישת שלום אבל תשלומי שלום מותר כגון אם עשו עמך חסד מותר לפקדם לשלום שנאמר וימת מלך בני עמון וימלוך חנון בנו תחתיו ויאמר דוד אעשה חסד עם חנון כאשר עשה אביו עמדי חסד וישלח דוד לנחמו וכן ס"ה משמו ע"כ:

ספר יראים סימן רנ

לא תדרש שלומם וטובתם. צוה הב"ה בפי' כי תצא שלא ידרשו שלום עמו ומואב הזכרים שנאמר לא יבא עמוני ומואבי בקהל. ותנן ביבמות בהערל [ע"ו ב'] עמוני ומואבי אסורין ואיסורן איסור עולם זכרים אבל נקבותיהם מותרות מיד. וטעמא מפרש בגמרא דמפרשינהו קרא על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים איש דרכו לקדם ואין אשה דרכה לקדם אפי' לקראת נשים דכל כבודה בת מלך פנימה [ע"ז א'] וכל האסורים לבא בקהל אמרה תורה לא תדרוש שלומם בתשלומים שזה אינו נקרא דרישת שלום וראיה מדוד דכתיב וימת מלך בני עמון וימלוך חנן בנו תחתיו וכתיב ויאמר דוד אעשה חסד עם חנון כאשר עשה אביו עמי וישלח דוד לנחמו וגו'. ובספרי תניא מכלל שנאמר בטוב לו לא תונונו יכול אף אלו כך ת"ל לא תדרש שלומם וטובתם כל ימך לעולם ולעולמי עולמים.

משנה מסכת ידים פרק ד משנה ד

בו ביום בא יהודה גר עמוני ועמד לפניו בבית המדרש אמר להם מה אני לבא בקהל אמר לו ר"ג אסור אתה אמר לו ר' יהושע מותר אתה א"ל ר"ג הכתוב אומר (דברים כג) לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי וגו' אמר לו רבי יהושע וכי עמונים ומואבים במקומן הן כבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות שנאמר (ישעיה י) ואסיר גבולות עמים ועתידותיהם שוסתי ואוריד כביר יושבים א"ל ר"ג הכתוב אומר (ירמיה מט) ואחרי כן אשיב את שבות בני עמון וכבר חזרו א"ל ר' יהושע הכתוב אומר (עמוס ט') ושבתתי את שבות עמי ישראל ויהודה ועדיין לא שבו התיירוהו לבא בקהל:

שמואל ב פרק י

(א) ויהי אחרי כן וימת מלך בני עמון וימלוך חנון בנו תחתיו: (ב) ויאמר דוד אעשה חסד עם חנון בן נחש כאשר עשה אביו עמדי חסד וישלח דוד לנחמו ביד עבדיו אל אביו ויבאו עבדי דוד ארץ בני עמון:

במדבר רבה (וילנא) פרשה כא

[ה] צרור את המדינים אע"פ שכתבתי כי תקרב אל עיר להלחם אליה /עליה/ וקראת אליה לשלום לאלו לא תעשו כן לא תדרוש שלומם וטובתם, את מוצא במי שבא עמהם במדת רחמים לסוף בא לידי בזיון מלחמות וצרור, ואיזה זה דוד (שמואל ב' י) ויאמר דוד אעשה חסד עם חנון בן נחש אמר לו הקב"ה אתה תעבור על דברי אני כתבתי לא תדרוש שלומם וטובתם ואתה עושה עמם גמילות חסד (קהלת ז) אל תהי צדיק הרבה שלא יהא אדם מותר על התורה וזה שולח לנחם בני עמון ולעשות עמו חסד סוף בא לידי בזיון (שמואל ב' י) ויקח חנון את עבדי דוד ויגלח את חצי זקנם ויכרת את מדויהם בחצי עד שתותיהם וישלחם ובא לידי מלחמה עם ארם נהרים ומלכי צובה ומלכי מעכה ועם בני עמון ד' אומות וכתיב (שמואל ב' י) וירא יואב כי היתה אליו פני המלחמה וגו' מי גרם לדוד כך שבקש לעשות טובה עם מי שאמר הקב"ה לא תדרוש שלומם לכך כתיב צרור את וגו'.

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.